

МІНІСТЕРСТВО ОХОРОНИ ЗДОРОВ'Я УКРАЇНИ
НАЦІОНАЛЬНА АКАДЕМІЯ МЕДИЧНИХ НАУК УКРАЇНИ

КАФЕДРА ХІРУРГІЧНОЇ СТОМАТОЛОГІЇ
ТА ЩЕЛПНО-ЛИЦЕВОЇ ХІРУРГІЇ
НАЦІОНАЛЬНОГО МЕДИЧНОГО
УНІВЕРСИТЕТУ ІМЕНІ
О.О. БОГОМОЛЬЦЯ МОЗ УКРАЇНИ

DEPARTMENT OF ORAL,
MAXILLOFACIAL SURGERY OF
NATIONAL O. BOHOMOLETS
MEDICAL UNIVERSITY MINISTRY
OF HEALTHCARE OF UKRAINE

УКРАЇНЬСЬКА АСОЦІАЦІЯ
ЧЕРЕПНО-ЩЕЛПНО-ЛИЦЕВИХ
ХІРУРГІВ (УАЩЛХ)

UKRAINIAN ASSOCIATION FOR
CRANIO-MAXILLO-FACIAL SURGERY
(UACMFS)

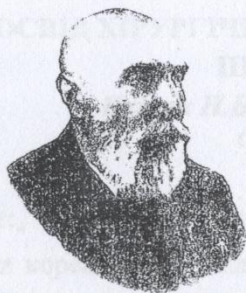
МІЖНАРОДНА АКАДЕМІЯ
«СТОМАТОЛОГІЧНА ІМПЛАНТАЦІЯ,
ОСТЕОІНТЕГРАЦІЯ» (ІАДІО)

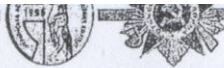
INTERNATIONAL ACADEMY
«DENTAL IMPLANTATION,
OSSEOINTEGRATION» (IADIO)

IV З'їзд
УКРАЇНЬСЬКОЇ АСОЦІАЦІЇ
ЧЕРЕПНО-ЩЕЛПНО-ЛИЦЕВИХ
ХІРУРГІВ

ПРИСВЯЧЕНИЙ ДОСЯГНЕННЯМ ВИДАТНИХ
ЩЕЛПНО-ЛИЦЕВИХ ХІРУРГІВ

Київ – 15 травня 2015

Всередині різцевого каналу на дні носової порожнини розташовується носопіднебінна протока. Дана структура може забезпечувати зв'язок між ротовою та носовою порожнинами.

У всіх ссавців носопіднебінна протока відповідальна за хеморецепцію феромонів із носової та ротової порожнин, у зв'язку із чим бере участь у вихованні та комунікації. Біля протоки різцевого каналу знаходиться вомероназальний орган (ВНО).

ВНО є двосторонньою епітеліальною структурою, що має зв'язок із кровоносними судинами та нервами. Цей орган є частиною додаткової нюхової системи у ссавців.

Хоча нещодавні зарубіжні публікації свідчать про те, що орган Якобсона (ВНО) не є частиною нюхової системи, а являє собою ізольовану структуру. Крім того, порівняльний аналіз ВНО за допомогою імуногістохімічних досліджень доводить, що функція даного органу відрізняється у людини та інших ссавців.

Тому, зменшення носопіднебінної ділянки та втрата функціональної цінності її структурних елементів є проявом еволюційної інволюції. Так, зазнавши змін анатомічні утвори даної локалізації (протока різцевого каналу та ВНО) вважаються рудиментарними у людини. Та, незважаючи на це, редукована протока носопіднебінного каналу, а за деякими джерелами і вомероназальний орган, є матеріалом для розвитку кіст даної локалізації.

Отже, аналітичний аналіз морфогенезу носопіднебінної ділянки із використанням даних порівняльної анатомії сприяє вивченню етіопатогенезу розвитку патологій даної локалізації.

КІСТИ ТА ПУХЛИНОПОДІБНІ УРАЖЕННЯ ЩЕЛЕПНИХ КІСТОК, ЯКІ РОЗВИВАЮТЬСЯ ІЗ ЗАЛИШКОВОГО ЗАЛОЗИСТОГО ЕПТЕЛІУ

Шувалов С.М., Кузняк Н.Б., Паліс С.Ю.

*Вінницький національний медичний університет ім. М. І. Пирогова
Буковинський державний медичний університет*

Кісти щелеп – одна з найпоширеніших патологій серед захворювань щелепно-лицевої ділянки. Серед операцій, виконаних хірургами-

стоматологами в амбулаторних умовах, операції з приводу одонтогенних кіст щелеп займають одне з перших місць після операції видалення зуба, а серед пацієнтів, що поступають в стоматологічні стаціонари, хворі з одонтогенними кістами складають біля 8%. Але інколи після операції кістектомії та паталогоанатомічного дослідження хірург-стоматолог отримує досить неочікувані результати, коли внутрішньокісткові пухлини та кісти містять тканину слинних залоз.

Так, в 1984 р. на Міжнародній конференції асоціації патологоанатомів темою обговорення стали кісти, які одночасно несли в собі ознаки як одонтогенних кіст, так і слинних залоз. Вперше така кіста була названа сіало-одонтогенною Padayachee і Van Wyk в 1987 р. В подальшому Гарнер із співавт. (1988) описали її як «залозиста одонтогенна кіста» (ЗОК). Дані кісти є рідкісним захворюванням. Дані з архіву відділення щелепної патології Університету Witwatersrand (Південна Африканська республіка), за період з 1992 по 2004 р.р. зареєстровано лише 6 випадків даної кісти із 3498 спостережень щелепних кіст (0,2 %). Jones із співавт. (2006), за 30-річний період, виявили 11 випадків з 7121 кіст щелеп (0,2 %). На сьогоднішній день описано більше 100 випадків даної патології.

Нами було описано два випадки: випадок залозисто-одонтогенної кісти фронтального відділу нижньої щелепи ми спостерігали у пацієнта 43 років на базі Чернівецької ОКЛ в 2013 році. Помірно-диференційована аденокарцинома верхньої щелепи справа діагностована у хворої 55 років на базі Вінницької обласної клінічної лікарні ім. М.І. Пирогова в 2008 році. В обох випадках попереднім діагнозом була «одонтогенна кіста» та проведена операція «цистектомія» під місцевим знеболенням. При патогістологічному дослідженні в обох випадках були виявлені залозисті структури (слинні залози).

Причини появи залозистого епітелію в щелепах зазвичай не обговорюють. Але професором С.М. Шуваловим зроблено припущення, що в період ембріонального розвитку щелеп в онтогенезі ембріон повторює етапи філогенезу деяких тварин (плазунів, ссавців). Так, збереження залозистого епітелію при формуванні зубів спостерігається у деяких видів плазунів і ссавців. В процесі філогенезу голови відбулось формування ротової

порожнини з послідувачим розвитком в ній органів спеціального призначення, таких як зуби, язик і ротові залози. І розвиток цих органів тісно пов'язаний між собою. У риб і водних амфібій ротові залози мають саму примітивну будову. В отруйних змій, ящірок та ссавців, таких як єхидна, качконіс, щелезуб, деякі ротові залози серозного типу перетворились в складну трубчасту отрутовидільну залозу, пов'язану з зубами. У людини також при закладці тканин слинних залоз як великих, так і малих залозисті клітини інколи розташовані поза межами їх капсул. Відомо, також, що закладка залозистого епітелію у людини відбувається разом з зубною пластинкою на протязі перших трьох місяців ембріонального розвитку, після чого відбувається його інволюція. Однак, в ряді випадків клітини залишкового епітелію зберігаються і можуть служити основою для розвитку аденокарцином та виявляться в складі еволюційних кіст.

Висновки. 1. Розвиток зубів безпосередньо пов'язаний з розвитком слинних залоз не лише в онтогенетичному, а й у філогенетичному аспектах.

2. В постнатальному періоді залишки залозистого епітелію є причиною залозисто-одонтогенних кіст.

3. Дані клітини залишкового епітелію можуть стати причиною розвитку аденокарцином та центральних мукоепідермоїдних карцином щелеп.